

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Н А К А З

N 72 від 23.02.2001

*{ Наказ втратив чинність на підставі Наказу Міністерства
охорони здоров'я України
N 1080 від 17.10.2016 }*

**Про затвердження окремих документів
з питань сімейної медицини**

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 20.06.2000 N 989 ([989-2000-п](#)) "Про комплексні заходи щодо впровадження сімейної медицини в систему охорони здоров'я", плану поетапного переходу до організації первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини, затвердженого наказом МОЗ від 11.09.2000 N 214 ([v0214282-00](#)), **Н А К А З У Ю:**

1. Затвердити Примірне положення про лікаря загальної практики - сімейної медицини (додаток 1), Примірне положення про медичну сестру загальної практики - сімейної медицини (додаток 2), Примірне положення про відділення загальної практики - сімейної медицини (додаток 3), Примірне положення про денний стаціонар (додаток 4), Примірне положення про стаціонар вдома (додаток 5), Кваліфікаційну характеристику лікаря із спеціальності "Загальна практика - сімейна медицина" (додаток 6), Кваліфікаційну характеристику медичної сестри із спеціальності "Загальна практика - сімейна медицина" (додаток 7).

2. Міністру охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, начальникам управлінь охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій:

2.1 Забезпечити діяльність первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини з урахуванням затверджених положень.

2.2 Продовжити нарощування мережі закладів охорони здоров'я загальної практики - сімейної медицини, відкриття відділень загальної практики - сімейної медицини в складі лікувально-профілактичних закладів та забезпечити їх роботу відповідно до затверджених нормативних документів.

2.3 Починаючи з 2001 року проводити атестацію лікарів загальної практики - сімейної медицини та медичних сестер загальної практики - сімейної медицини відповідно до затверджених даним наказом кваліфікаційних характеристик.

2.4 Продовжити відкриття денних стаціонарів та організацію стаціонарів вдома і забезпечити їх функціонування з урахуванням положень, затверджених даним наказом, та статутів лікувально-профілактичних закладів, в складі яких вони організовані.

2.5 Забезпечити наступність в роботі денних стаціонарів, стаціонарів вдома та інших підрозділів лікувально-профілактичних закладів.

3. Головному управлінню медичних кадрів та державної служби (Мельник Ю.В.) розробити і подати на затвердження нормативні документи щодо врегулювання обчислення стажу медичним сестрам загальної практики - сімейної медицини під час проведення їх атестації.

до 01.03.2001 року

4. Головному управлінню організації медичної допомоги населенню (Гойда Н.Г.) спільно з Державним Українським об'єднанням "Політехмед" (Девко В.Ф.) розробити та подати на затвердження таблиць оснащення амбулаторії загальної практики - сімейної медицини та відділення загальної практики - сімейної медицини, таблиць оснащення сумки-укладки лікаря загальної практики - сімейної медицини та сумки-укладки медичної сестри загальної практики - сімейної медицини.

I квартал 2001 року

5. Головному управлінню організації медичної допомоги населенню (Гойда Н.Г.) спільно з Українським інститутом громадського здоров'я (Пономаренко В.М.) протягом 2001 року організувати та забезпечити проведення регіональних нарад, семінарів, круглих столів з питань впровадження сімейної медицини.

Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Міністра Картиша А.П.

Міністр

В.Ф.Москаленко

Додаток 1
до наказу МОЗ України
від 23.02.2001 N 72

Примірне положення про лікаря
загальної практики - сімейної медицини

1. Лікар загальної практики - сімейної медицини забезпечує надання кваліфікованої первинної лікувально-профілактичної допомоги прикріпленому за сімейно-територіальним принципом населенню в обсязі кваліфікаційної характеристики лікаря із спеціальності "загальна практика - сімейна медицина" в умовах амбулаторно-поліклінічного закладу та вдома.

2. На посаду сімейного лікаря призначається лікар, який закінчив лікувальний або педіатричний факультет вищого медичного навчального закладу III-IV рівнів акредитації або медичний факультет університету, пройшов первинну спеціалізацію у вищому медичному навчальному закладі системи післядипломної освіти за

спеціальністю "загальна практика-сімейна медицина" і має сертифікат лікаря-спеціаліста з цієї спеціальності.

3. Навантаження лікаря загальної практики - сімейної медицини проводиться з розрахунку 1 посада лікаря на 1100-1200 осіб дитячого і дорослого населення в сільській місцевості, 1400-1500 осіб - в міській місцевості.

4. Розрахункові норми обслуговування для лікарів загальної практики - сімейної медицини встановлюються на 1 годину роботи: 5 відвідувань на прийомі в поліклініці, 2 відвідування - під час обслуговування хворих вдома.

5. Призначення та звільнення лікаря загальної практики - сімейної медицини, який працює у закладі охорони здоров'я комунальної власності здійснює головний лікар лікувально-профілактичного закладу.

6. Лікар загальної практики - сімейної медицини в своїй роботі безпосередньо підпорядковується завідувачу відділенням загальної практики - сімейної медицини, у випадку його відсутності - головному лікарю амбулаторно-поліклінічного закладу.

7. Лікар загальної практики - сімейної медицини зобов'язаний:

- надавати кваліфіковану, в тому числі невідкладну, медичну допомогу в обсязі кваліфікаційної характеристики фахівця із спеціальності "загальна практика - сімейна медицина" в умовах амбулаторно-поліклінічного закладу та вдома

- в показаних випадках забезпечувати консультування хворих завідувачем відділенням, лікарями інших спеціальностей амбулаторно-поліклінічного закладу, за домовленістю - спеціалістами інших лікувально-профілактичних закладів

- проводити підготовку хворих до госпіталізації та забезпечити своєчасне їх направлення на стаціонарне лікування

- використовувати в своїй роботі сучасні методи профілактики, діагностики, лікування та реабілітації хворих при різних захворюваннях

- здійснювати профілактичну роботу, направлену на виявлення факторів ризику, ранніх і скритих форм захворювань

- організовувати і проводити комплекс заходів щодо диспансеризації населення дільниці (виявлення, взяття на облік, проведення лікувально-оздоровчих заходів) та спостереження за станом його здоров'я

- проводити санітарно-протиепідемічну роботу на дільниці

- проводити санітарно-освітню роботу серед населення дільниці

- проводити експертизу тимчасової непрацездатності хворих, за наявності показань направляти їх на лікарську консультативну комісію

- систематично підвищувати свою професійну кваліфікацію та рівень медичних знань медичної сестри загальної практики - сімейної медицини

- вести обліково-звітну медичну документацію

- забезпечувати консультування населення дільниці з медико-соціальних та медико-психологічних питань, питань планування сім'ї

- організовувати надання медичної допомоги населенню в екстремальних ситуаціях.

8. Лікар загальної практики - сімейної медицини має право:

- здійснювати контроль за роботою підпорядкованого йому середнього і молодшого медичного персоналу

- подавати пропозиції керівництву щодо покращання організації надання медичної допомоги населенню на засадах загальної практики - сімейної медицини

- брати участь в нарадах, науково-практичних конференціях, семінарах з питань надання лікувально-профілактичної допомоги на засадах загальної практики - сімейної медицини

- провадити підприємницьку діяльність за спеціальністю "загальна практика - сімейна медицина".

9. Робота лікаря загальної практики - сімейної медицини здійснюється за графіком, в якому передбачено фіксовані години амбулаторного прийому хворих, допомога вдома, профілактична та інша робота і який затверджується головним лікарем лікувально-профілактичного закладу.

Начальник Головного управління
організації медичної
допомоги населенню

Н.Г.Гойда

Додаток 2
до наказу МОЗ України
від 23.02.2001 N 72

Примірне положення про медичну сестру
загальної практики - сімейної медицини

1. Медична сестра загальної практики - сімейної медицини є помічником лікаря загальної практики - сімейної медицини у наданні первинної лікувально-профілактичної допомоги прикріпленому за сімейно-територіальним принципом населенню в обсязі спеціальності "загальна практика - сімейна медицина" в умовах амбулаторно-поліклінічного закладу і вдома.

2. На посаду медичної сестри загальної практики - сімейної призначається медична сестра або фельдшер, які закінчили вищий медичний навчальний заклад I-IV рівнів акредитації, навчалися на курсах для медичних сестер із спеціальності "загальна практика - сімейна медицина" і отримали відповідне посвідчення.

3. Призначення та звільнення медичної сестри загальної практики - сімейної медицини, яка працює у закладі охорони здоров'я комунальної форми власності здійснює головний лікар лікувально-профілактичного закладу.

4. Медична сестра загальної практики - сімейної медицини працює під безпосереднім керівництвом і контролем лікаря загальної практики - сімейної медицини.

5. Медична сестра загальної практики - сімейної медицини зобов'язана:

- виконувати діагностичні та лікувальні призначення лікаря загальної практики - сімейної медицини в обсязі кваліфікаційної характеристики медичної сестри спеціальності "загальна практика - сімейна медицина"

- надавати долікарську медичну допомогу хворим при невідкладних станах, травмах і отруєннях

- брати участь у проведенні диспансеризації населення дільниці

- брати участь у профілактичній та санітарно-протиепідемічній роботі на дільниці (в тому числі проведення щеплень, участь у ранньому виявленні СНІДу, туберкульозу, онкозахворювань)

- проводити санітарно-освітню роботу та пропаганду здорового способу життя серед населення дільниці

- проводити консультування населення з медико-соціальних та медико-психологічних питань, питань планування сім'ї

- організовувати надання медичної допомоги населенню в екстремальних ситуаціях

- заповнювати відповідні обліково-звітні статистичні форми

- підвищувати свій кваліфікаційний рівень.

6. Медична сестра загальної практики - сімейної медицини має право:

- вносити пропозиції керівництву щодо покращання організації праці медичної сестри загальної практики - сімейної медицини, забезпечення закладу (відділення) загальної практики - сімейної медицини необхідним інструментарієм, медикаментами

- брати участь в конференціях, семінарах і нарадах для медичних сестер з питань надання медичної допомоги населенню на засадах сімейної медицини.

7. Посада медичних сестер загальної практики - сімейної медицини вводиться з розрахунку 3 посади на 1 посаду лікаря загальної практики - сімейної медицини.

8. Робота медичної сестри загальної практики - сімейної медицини здійснюється за графіком, затвердженим головним лікарем лікувально-профілактичного закладу.

Начальник Головного управління
організації медичної
допомоги населенню

Н.Г.Гойда

Додаток 3
до наказу МОЗ України
від 23.02.2001 N 72

Примірне положення про відділення
загальної практики - сімейної медицини

1. Відділення загальної практики - сімейної медицини організується для надання кваліфікованої первинної лікувально-профілактичної допомоги прикріпленому за сімейно-територіальним принципом населенню.

2. Відділення загальної практики - сімейної медицини організується як структурний підрозділ амбулаторно-поліклінічного закладу при наявності 3 і більше посад лікарів.

3. Відділення загальної практики - сімейної медицини очолює лікар загальної практики - сімейної медицини, який призначається і звільняється головним лікарем лікувально-профілактичного закладу.

4. Завдання відділу загальної практики - сімейної медицини:

- забезпечення кваліфікованою, в тому числі невідкладною медичною допомогою прикріпленого населення в обсязі спеціальності "загальна практика - сімейна медицина" в умовах поліклініки та

- вдома - направлення хворих на консультування до лікарів інших спеціальностей поліклініки та за домовленістю - до інших лікувально-профілактичних закладів

- організація і проведення консилиумів із залученням фахівців поліклініки та інших лікувально-профілактичних закладів

- за наявності показань організація направлення хворих в стаціонар

- проведення експертизи тимчасової втрати працездатності

- забезпечення наступності в роботі з відділеннями поліклініки та іншими лікувально-профілактичними закладами

- здійснення комплексу заходів, направлених на профілактику захворювань, травм, отруень, зниження інвалідності і смертності населення

- забезпечення проведення диспансеризації населення та спостереження за станом його здоров'я

- організація та проведення санітарно-протиепідемічних заходів на дільниці

- проведення санітарно-освітньої роботи серед населення, пропаганда здорового способу життя

- впровадження сучасних методів профілактики, діагностики, лікування, реабілітації при різних захворюваннях

- ведення обліково-звітної медичної документації

- консультування населення дільниці з медико-соціальних, психологічних питань, питань планування сім'ї.

5. Лікарі, які працюють у відділенні загальної практики - сімейної медицини обстеження і лікування хворих проводять в лікувально-діагностичних службах закладу, в складі якого функціонує відділення та за домовленістю - в інших лікувально-профілактичних закладах.

6. В склад відділення загальної практики - сімейної медицини входять кабінети лікарського прийому, операційно-перев'язувальний блок, оглядовий кабінет, маніпуляційна, кабінет завідуючого відділенням, кабінет старшої медсестри, а також лабораторія, кабінет функціональної діагностики і фізіотерапевтичний кабінет за умови відсутності відповідних профільних відділень в складі лікувально-профілактичного закладу.

7. Штатні нормативи медичного персоналу відділення загальної практики - сімейної медицини встановлюються з розрахунку 1 посада сімейного лікаря на 1100-1200 осіб дорослого і дитячого населення в сільській місцевості, 1400-1500 осіб - в міській місцевості. Посади медичних сестер загальної практики - сімейної медицини вводяться з розрахунку 3 посади на 1 посаду лікаря загальної практики - сімейної медицини. 1 посада молодшої медичної сестри вводиться з розрахунку на 3 лікаря, які ведуть амбулаторний прийом.

Посада завідуючого відділенням вводиться замість 0,5 посади лікаря загальної практики - сімейної медицини, посада старшої медичної сестри вводиться замість 0,5 посади медичної сестри загальної практики - сімейної медицини. Посада сестри-господині вводиться замість 0,75 посади молодшої медичної сестри.

8. Прикріплене до відділення населення затверджується головним лікарем лікувально-профілактичного закладу.

9. Режим роботи відділення загальної практики - сімейної медицини затверджується головним лікарем лікувально-профілактичного закладу

10. Фінансування відділення загальної практики - сімейної медицини здійснюється за рахунок асигнувань лікувально-профілактичного закладу, в складі якого воно функціонує.

11. Персонал відділення загальної практики - сімейної медицини в своїй роботі керується діючим законодавством, даним положенням, наказами, іншими вказівками МОЗ України, розпорядженнями та наказами територіальних органів управління охороною здоров'я, яким підпорядкований лікувально-профілактичний заклад, наказами головного лікаря лікувально-профілактичного закладу та положенням про відділення.

12. Плани роботи, звіти і аналіз діяльності відділення складаються завідувачем відділенням і подаються керівництву у встановленому порядку.

Начальник Головного управління
організації медичної
допомоги населенню

Н.Г.Гойда

Додаток 4
до наказу МОЗ України
від 23.02.2001 N 72

Примірне положення про денний стаціонар

1. Денний стаціонар організується для надання кваліфікованої медичної допомоги хворим шляхом їх госпіталізації на денний час за відсутності показів до постійного лікарського нагляду.

2. Основні завдання денного стаціонару:

2.1 Проведення заходів щодо діагностики та лікування хворих при гострих захворюваннях або загостренні хронічних хвороб, за умови відсутності показів до цілодобового лікарського нагляду.

2.2 Надання кваліфікованої медичної допомоги хворим при невідкладних станах в умовах амбулаторно-поліклінічного закладу та за наявності показань - забезпечення їх госпіталізації до лікарняного закладу.

2.3 Доліковування хворих та проведення їх реабілітації в стадії затухаючого загострення захворювання, неповної ремісії, в післяопераційному періоді тощо, після виписки з лікувально-профілактичного закладу.

2.4 Забезпечення наступності з іншими лікувальними відділеннями амбулаторно-поліклінічного закладу та стаціонарними відділеннями лікарняних закладів щодо надання медичної допомоги хворим.

2.5 Проведення профілактичних та лікувально-оздоровчих заходів хворим, які перебувають на диспансерному обліку.

3. Денний стаціонар організується в самостійних амбулаторно-поліклінічних закладах та при поліклінічних відділеннях лікувально-профілактичних закладів.

4. Керівництво денним стаціонаром здійснює завідувач відділенням денного стаціонару або завідувач лікувальним відділенням, в складі якого організовано денний стаціонар, в дільничній лікарні або амбулаторії - головний лікар лікувально-профілактичного закладу.

5. Потужність денного стаціонару визначається керівником лікувально-профілактичного закладу за узгодженням з територіальним органом управління охороною здоров'я.

6. Чисельність штатних посад медичного персоналу денного стаціонару встановлюється з розрахунку: 1 посада лікаря на 30

ліжок соматичного профілю, 1 посада лікаря на 20 ліжок хірургічного профілю, 1 посада - на 15 ліжок для неврологічних хворих, 1 посада - на 20 ліжок для кардіологічних хворих. Посади медичних сестер (палатних) встановлюються з розрахунку 1 посада на 30 ліжок усіх профілів. У відділеннях хірургічного профілю вводяться посади операційних медичних сестер. Посади операційних, процедурних або маніпуляційних медичних сестер (сумарно) встановлюються з розрахунку 1 посада на 20 ліжок. У відділеннях кардіологічного і неврологічного профілю вводиться посада медичної сестри з лікувальної фізкультури з розрахунку 1 посада на 60 ліжок відповідного профілю.

Посади молодших медичних сестер - прибиральниць (палатних) встановлюються з розрахунку 1 посада на 30 ліжок. Посади молодших медичних сестер операційних і перев'язувальних встановлюються відповідно до посад операційних медичних сестер. Посади молодших медичних сестер-буфетниць встановлюються з розрахунку 1 посада на 30 ліжок у випадку організації харчування хворих.

При роботі стаціонарів у дві зміни штати медичного персоналу подвоюються, крім посади завідувача відділенням та старшої медичної сестри.

При проведенні оперативних втручань в умовах денних стаціонарів може вводитись 0,5 посади лікаря-анестезіолога та 0,5 посади медичної сестри-анестезистки.

Посади вихователів у дитячих відділеннях встановлюються з розрахунку 1 посада на 30 ліжок.

У денних стаціонарах психоневрологічних і психіатричних лікувально-профілактичних установ штатні посади медичного персоналу визначаються з розрахунку: 1 посада лікаря на 50 ліжок для психіатричних хворих дорослих, але не менше 0,25 посади на денний стаціонар, 1 посада на 30 ліжок для психіатричних хворих дітей; штатні посади медичних сестер - з розрахунку 1 посада на 30 ліжок, у дитячих відділеннях - на 20 ліжок; штатні посади медичних сестер маніпуляційного кабінету - на зміну 0,5 посади, посади сестер-господиць - 1 посада на денний стаціонар за наявності не менше 50 ліжок, посади молодших медичних сестер - з розрахунку 1 посада на 50 ліжок, посади молодших медичних сестер-буфетниць: 1 посада на стаціонар за наявності не менше 30 ліжок (вводиться у випадку організації харчування в денному стаціонарі), посади інструктора з праці - з розрахунку 1 посада на кожні 25 хворих, посади лікарів-психотерапевтів - з розрахунку 0,5 посади на 50 ліжок, посади психологів - з розрахунку 0,5 посади на 50 ліжок, вихователів - 0,5 посади у дитячих відділеннях.

Посада завідувача денним стаціонаром встановлюється в кожному денному стаціонарі на 50 ліжок та більше. У денних стаціонарах до 100 ліжок завідувач денним стаціонаром виконує обов'язки лікаря-психіатра з безпосереднього обслуговування хворих. У складі центральних районних (міських) лікарень можуть створюватись денні стаціонари для психоневрологічних та психосоматичних хворих меншої потужності, штати яких встановлюються виходячи з наведених нормативів та обсягу робіт без уведення посади завідувачого при кількості ліжок менше 15.

7. При штатній чисельності посад лікарів денного стаціонару 2 посади і більше організується відділення денного стаціонару. Посада завідувача відділенням вводиться замість 0,5 посади лікаря денного стаціонару, посада старшої медичної сестри вводиться замість 0,5 посади медичної сестри денного стаціонару. Посада сестри-господині вводиться замість 0,75 посади молодшої медичної сестри.

8. До складу денного стаціонару входять:

- палати для денного перебування хворих
- операційно-перев'язувальний блок
- палата інтенсивної терапії
- маніпуляційна, процедурна
- кабінет психологічного розвантаження та відпочинку хворих
- буфет
- кімнати медичного персоналу
- допоміжні приміщення.

9. Медикаментозне забезпечення та харчування хворих здійснюється за рахунок асигнувань лікувально-профілактичного закладу, в якому функціонує денний стаціонар, а також за рахунок установ, підприємств, організацій та інших надходжень.

10. Режим роботи денного стаціонару затверджується керівником лікувально-профілактичного закладу відповідно до режиму роботи закладу.

11. Відбір хворих для госпіталізації в денний стаціонар здійснюють завідувачі лікувальними відділеннями амбулаторно-поліклінічних закладів за поданням дільничних терапевтів, дільничних педіатрів, лікарів загальної практики – сімейних лікарів, інших фахівців лікувально-профілактичного закладу, на базі якого він функціонує.

12. Показання та протипоказання для лікування хворих в денному стаціонарі затверджуються головним лікарем лікувально-профілактичного закладу за погодженням з територіальним органом управління охороною здоров'я.

13. У випадку неблагоприємного перебігу захворювання під час перебування хворого у денному стаціонарі він госпіталізується у профільне відділення лікарняного закладу.

14. На хворого, який знаходиться в денному стаціонарі, заповнюється "Карта хворого денного стаціонару поліклініки, стаціонару вдома" (ф.003-2/о).

15. При виписці хворого з денного стаціонару заповнюється виписка, яка передається лікарю, який направив хворого до денного стаціонару.

16. При потребі лікарі денного стаціонару залучають до обстеження і лікування хворого лікувально-діагностичні відділення закладу, в складі якого він функціонує, або за домовленістю - інших лікувально-профілактичних закладів.

17. На час перебування хворих в денному стаціонарі документи, які засвідчують тимчасову непрацездатність, видаються в установленому порядку.

18. Звіт про роботу денного стаціонару подається у встановлені терміни і у встановленому порядку.

Начальник Головного управління
організації медичної
допомоги населенню

Н.Г.Гойда

Додаток 5
до наказу МОЗ України
від 23.02.2001 N 72

Примірне положення про стаціонар вдома

1. Стаціонар вдома організується для надання кваліфікованої медичної допомоги в домашніх умовах хворим, яким показано стаціонарне лікування, при відсутності необхідності госпіталізації.

2. Основні завдання денного стаціонару включають проведення заходів щодо діагностики та лікування хворих при гострих захворюваннях або загостренні хронічних хвороб, доліковування та реабілітації хворих після виписки із лікарняного закладу, проведення профілактичних та лікувально-оздоровчих заходів хворим, які перебувають на диспансерному обліку.

3. Стаціонар вдома організується при самостійних амбулаторно-поліклінічних закладах та при поліклінічних відділеннях лікувально-профілактичних закладів.

4. Керівництво стаціонаром вдома здійснює завідувач лікувальним відділенням амбулаторно-поліклінічного закладу або поліклініки в складі лікувально-профілактичного закладу, в дільничній лікарні, амбулаторії - головний лікар. За поданням дільничних терапевтів педіатрів, лікарів загальної практики - сімейних лікарів, інших фахівців він проводить відбір хворих для лікування в стаціонарі вдома.

5. Показання та протипоказання для лікування хворих в стаціонарі вдома встановлюються для кожного лікувально-профілактичного закладу індивідуально і затверджуються його керівником за погодженням територіального органу управління охороною здоров'я.

6. Чисельність посад медичного персоналу стаціонару вдома встановлюється з розрахунку 1 посада лікаря та 1 посада медичної сестри на 12- 14 відвідувань протягом робочого дня.

7. Режим роботи стаціонару вдома встановлюється керівником лікувально-профілактичного закладу, виходячи з потреб хворих та з урахуванням можливостей лікувально-профілактичного закладу.

8. Забезпечення медикаментами хворих для лікування у стаціонарі вдома здійснюється за рахунок лікувально-профілактичного закладу, при якому він створений або за рахунок фондів медичного страхування, установ, підприємств, організацій та інших надходжень. Предметами догляду хворого забезпечує лікувально-профілактичний заклад.

9. У випадку неблагоприємного перебігу захворювання хворого необхідно госпіталізувати у профільне відділення лікувального закладу.

10. На хворого, який перебуває в стаціонарі вдома, заповнюється "Карта хворого денного стаціонару поліклініки, стаціонару вдома" (ф.003-2/о).

11. Звіт про роботу стаціонару вдома подається у встановлені терміни у встановленому порядку.

12. При потребі лікарі стаціонару вдома залучають до обстеження і лікування хворого лікувально-діагностичні відділення закладу, в складі якого він функціонує, або за домовленістю - інших лікувально-профілактичних закладів.

13. На час перебування хворих в стаціонарі вдома документи, які засвідчують тимчасову непрацездатність, видаються в установленому порядку.

14. При потребі засідання лікарської консультативної комісії проводиться вдома у хворого у встановленому порядку.

Начальник Головного управління
організації медичної
допомоги населенню

Н.Г.Гойда

Додаток 6
до наказу МОЗ України
від 23.02.2001 N 72

Кваліфікаційна характеристика лікаря із спеціальності
загальна практика - сімейна медицина

Загальні знання

Згідно з вимогами фаху лікар загальної практики - сімейної медицини повинен знати:

- Основи законодавства України про охорону здоров'я ([2801-12](#)) та нормативні документи, які регламентують діяльність органів та закладів охорони здоров'я

- правові аспекти діяльності лікаря загальної практики - сімейної медицини

- основні показники здоров'я населення

- загальні питання організації надання медичної допомоги населенню на засадах загальної практики - сімейної медицини

- організацію роботи амбулаторно-поліклінічних та лікарняних закладів

- організацію роботи швидкої та невідкладної медичної допомоги

- нормальну та патологічну анатомію, топографічну анатомію

- фізіологію та патофізіологію систем кровотворення, кровообігу, дихання, травлення, залоз внутрішньої секреції та інших органів і систем організму

- особливості анатомії і фізіології дитячого організму у різні вікові періоди

- особливості функціонування організму в похилому віці

- фізіологію та патологію вагітності, пологів і післяпологового періоду

- водно-електролітний обмін, кислотно-лужний баланс

- основи фармакотерапії

- основи мікробіології, вірусології

- основи імунології, медичної генетики

- основи клініко-діагностичного та патогенетичного підходу до проведення лікування найбільш поширених захворювань

- Міжнародну класифікацію хвороб X перегляду, класифікації захворювань, розроблені ВООЗ, класифікації захворювань, затверджені відповідними вітчизняними з'їздами

- основи дієтотерапії, фізіотерапії, бальнеотерапії, лікувального масажу та лікувальної фізкультури

- показання та протипоказання до санаторно-курортного лікування

- основи експертизи тимчасової і постійної втрати працездатності

- організацію диспансерного нагляду за хворими та патронажу за вагітними і новонародженими

- правила асептики і антисептики, основні документи, які регламентують заходи з підтримання санітарно-епідеміологічного режиму у лікувально-профілактичних закладах

- форми і методи санітарно-освітньої роботи

- принципи організації надання медичної допомоги населенню в екстремальних ситуаціях

- організацію протиепідемічних заходів при виникненні осередку інфекції

- основи роботи з комп'ютером.

Спеціальні знання

Етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, реабілітація, профілактика симптомів і захворювань:

Терапія. Хвороби серцево-судинної системи. Ревматичні хвороби. Хвороби органів дихання. Хвороби органів травлення. Хвороби нирок та сечовивідних шляхів. Хвороби крові та органів кровотворення. Хвороби ендокринної системи. Професійні захворювання. Основи геронтології і геріатрії.

Педіатрія. Хвороби органів кровообігу. Хвороби органів дихання у дітей. Ревматичні захворювання. Хвороби органів травлення. Принципи раціонального харчування здорових та хворих дітей. Захворювання нирок та сечовивідної системи. Хвороби крові та органів кровотворення. Ендокринні захворювання у дітей. Дитячі інфекційні хвороби, туберкульоз. Проблеми профілактики вродженої та спадкової патології. Інтенсивна терапія та реанімація в педіатричній практиці.

Акушерство і гінекологія. Невиношування вагітності. Екстрагенітальні захворювання та вагітність. Кровотечі в акушерсько-гінекологічній практиці. Шок і термінальні стани. Гестози. Гінекологічні захворювання. Гінекологія дитячого віку. Клімакс. Запальні та септичні стани в акушерстві та гінекології. Гострий живіт. Застосування психотерапії і психопрофілактики в акушерстві. Антенатальна охорона здоров'я плоду та перинатальна патологія.

Планування сім'ї та репродуктивне здоров'я населення. Законодавчі акти з питань планування сім'ї в Україні. Консультування населення з питань планування сім'ї. Методи сучасної контрацепції. Захворювання, що передаються статевим шляхом і планування сім'ї. Неплідний шлюб. Методи природного планування сім'ї.

Хірургія. Закриті та відкриті ушкодження грудної клітки. Гострі хірургічні захворювання органів черевної порожнини. Закриті та відкриті ушкодження органів черевної порожнини. Тактика надання медичної допомоги хворим з черепно-мозковою травмою. Лікування ран. Хвороби периферійних судин. Захворювання вилочкової залози. Травми та хвороби прямої кишки. Опікова хвороба. Діагностика післяопераційних ускладнень і тактика їх лікування. Післяопераційна реабілітація хворих. Обладнання, устаткування операційно-перев'язувального блоку, призначення хірургічного інструментарію.

Травматологія та ортопедія. Найбільш поширені набуті та вроджені захворювання опорно-рухового апарату. Діагностика зламів, вивихів та надання першої медичної допомоги при них.

Урологія. Ниркова коліка. Розлади сечопуску. Гематурія. Неспецифічні запальні захворювання органів сечостатевої системи. Варикоцеле. Аномалії яєчка. Загальні питання сексопатології.

Онкологія. Сучасні принципи профілактики і раннього виявлення злоякісних пухлин. Рак щитовидної залози. Рак легень. Пухлини шлунково-кишкового тракту. Пухлини жіночих статевих органів. Пухлини молочної залози. Пухлини нирок. Пухлини шкіри.

Офтальмологія. Запальні захворювання ока. Захворювання

захисного та допоміжного апарату ока. Глаукома. Травми та пошкодження органу зору і допоміжного апарату. Нагляд за розвитком органу зору в дитячому та підлітковому віці.

Хвороби вуха, горла, носа. Запальні захворювання ЛОР-органів. Пухлини ЛОР-органів. Травми ЛОР-органів та невідкладна допомога при них.

Стоматологія. Профілактика стоматологічних захворювань. Особливості перебігу та лікарська тактика при запальних процесах та пухлинах і пухлиноподібних захворюваннях щелепно-лицьової ділянки. Зміни порожнини рота при захворюваннях внутрішніх органів.

Нервові хвороби і нейрохірургія. Захворювання периферійного відділу нервової системи. Судинні захворювання головного та спинного мозку. Запальні захворювання головного та спинного мозку. Неврозоподібні стани. Пухлини і травми головного та спинного мозку. Принципи немедикаментозних методів лікування в неврології (голкорексфлексотерапія, мануальна терапія та ін.). Невідкладні стани в неврології.

Психіатрія. Невідкладні стани в психіатрії. Масковані депресії в лікарській практиці. Алкоголізм. Наркоманія. Токсикоманія. Корекція особистості.

Інфекційні хвороби. Особливо небезпечні інфекції. Кишкові інфекційні захворювання. Вірусні гепатити. Захворювання, які передаються повітряно-крапельним шляхом. Менінгококові захворювання. Зоонозні захворювання. Лептоспіроз. Інфекційні захворювання, які передаються через кров. Хвороби, які передаються статевим шляхом. Туберкульоз. ВІЛ-інфекція. СНІД.

Дерматовенерологія. Екзема. Атопічний дерматит. Піодермії. Дерматозоонози. Лишай. Псоріаз. Грибкові хвороби. Сифіліс. Суспільна та особиста профілактика, організація боротьби з поширенням сифілісу. Гонорея. Негонорейні захворювання сечостатевих органів.

Променеві ушкодження, принципи та методи їх діагностики і терапії. Організація диспансерного нагляду за особами, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС. Значення радіонуклідних, радіоімунних, ультразвукових та інших методів дослідження для виявлення патологічних змін при радіаційному опроміненні. Національний реєстр України.

Немедикаментозні методи лікування. Дієтотерапія та лікувальний голод. Лікувальна фізкультура. Фізіотерапія та санаторно-курортне лікування. Фітотерапія. Мануальна терапія. Рефлексотерапія.

Тенденції інфекційної захворюваності на території обслуговування населення. Епідеміологія і профілактика дизентерії, вірусних гепатитів, поліомієліту, сальмонельозу та лептоспірозу, ієрсиніозів, дифтерії, менінгококової інфекції, туберкульозу. Санітарно-протиепідемічні заходи у вогнищі інфекції. Проведення дезінфекції та дезінсекції в домашніх умовах. Активна та пасивна імунізація. Календар щеплень. Перелік протипоказань до щеплень. Терміни ізоляції хворих при різних інфекційних захворюваннях. Тривалість медичного спостереження за контактними особами. Диспансерний нагляд за особами, які перехворіли на інфекційне захворювання. Реабілітація реконвалесцентів.

Показання та протипоказання до призначення методів лабораторної, інструментальної та апаратної діагностики.

Показання до госпіталізації вагітних жінок і хворих при різних захворюваннях.

Загальні навички

Проведення аналізу стану здоров'я населення сімейно-територіальної дільниці.

Оцінка стану здоров'я дорослих та дітей. Розподіл населення дільниці за групами здоров'я. Виділення осіб з факторами ризику. Вікові показники маси тіла, росту, фізичного, нервово-психічного і статевого розвитку. Шкільна зрілість.

Збір анамнезу життя і захворювання.

Застосування об'єктивних методів обстеження. Загальний огляд, перкусія, аускультация органів та систем, виявлення загальних та специфічних ознак захворювань і ускладнень вагітності. Зовнішнє та внутрішнє акушерське обстеження.

Визначення необхідного обсягу лабораторних, інструментальних, апаратних досліджень. Показання та протипоказання до обстеження. Підготовка хворого до обстеження. Інтерпретація результатів досліджень крові, сечі, харкотиння, калу, спинномозкової рідини, кислотно-лужного балансу, даних функціонального дослідження органів дихання, серцево-судинної системи, шлунково-кишкового тракту, печінки, нирок та інших внутрішніх органів і систем, даних ультразвукового та рентгенологічного дослідження, організація їх своєчасного виконання.

Виявлення ранніх ознак вагітності, визначення її термінів, положення плоду. Визначення характеру перебігу вагітності. Виявлення ознак ранньої та пізньої патології вагітності. Екстрагенітальні захворювання вагітних. Складання плану лікарського нагляду за вагітною і проведення його корекції в динаміці.

Встановлення клінічного діагнозу, визначення тактики ведення хворого.

Обґрунтування плану медикаментозного і оперативного лікування хворих, показань до проведення операції з урахуванням стану хворого, передопераційної підготовки хворих та застосування методів знеболення. Спостереження за хворими в післяопераційному періоді. Застосування методів реабілітації.

Організація консультування хворих профільними спеціалістами. Визначення показань до госпіталізації хворих та її організація. Організація стаціонарного лікування хворого вдома.

Забезпечення наступності щодо обстеження і лікування хворих.

Проведення аналізу ефективності диспансеризації.

Здійснення експертизи тимчасової та стійкої непрацездатності, заповнення необхідних документів на ЛКК та медико-соціальну експертну комісію.

Збір епіданамнезу. Проведення протиепідемічних заходів на дільниці.

Виявлення факторів ризику захворювань та проведення профілактики захворювань.

Проведення пропаганди здорового способу життя і профілактики захворювань.

Оформлення обліково-звітної медичної документації.

Складання річного звіту про роботу дільниці та його аналіз.

Спеціальні навички

Інфузійна терапія та гемотрансфузія. Проведення замінного переливання крові.

Вимірювання артеріального тиску на верхніх та нижніх кінцівках. Вимірювання венозного тиску. Внутрішньосерцеве введення ліків. Техніка дефібриляції серця. Закритий масаж серця. Запис ЕКГ, ФКГ та оцінка результатів. Проведення функціональних, медикаментозних проб та проб з фізичним навантаженням, їх оцінка.

Відсмоктування слизу з верхніх дихальних шляхів. Дренаж трахеобронхіального дерева. Пункція трахеї та внутрішньотрахеальне введення лікарських речовин. Накладання пов'язки при пневмотораксі (відкритому, закритому, клапанному). Проведення оксигенотерапії. Проведення штучного дихання, проведення трахеотомії, накладання трахеостоми. Користування апаратом для інгаляцій, електровідсосом, дихальним мішком "Амбу", кисневим пакетом, інтубаційними трубками, апаратом Боброва. Лаваж трахеобронхіального дерева. Проведення та оцінка результатів спірометрії.

Огляд порожнини рота за допомогою дзеркала, зонду, пінцету. Проведення антисептичної обробки порожнини рота. Промивання шлунку. Шлункове та дуоденальне зондування та оцінка їх результатів. Пальцеве обстеження прямої кишки. Дослідження прямої кишки ректальними дзеркалами. Дослідження прямої кишки аноскопом. Приготування розчину для ентеральної регідратації. Консультування населення з питань раціонального, лікувально-профілактичного і дієтичного харчування, вигодовування дітей.

Зовнішній огляд ока: у фокальному освітленні, біфокальному освітленні, рухливість ока, визначення положення ока в орбіті. Визначення гостроти зору, поле зору. Визначення очного тиску: тонометрія по Маклакову, пальпаторний метод. Офтальмоскопія. Лікувальні маніпуляції: промивання кон'юнктивальної порожнини, закапування крапель, накладання пов'язки, масаж повік, розтин абсцесу повік.

Проведення зовнішнього огляду та ендоскопічного дослідження ЛОР-органів: передня та задня риноскопія, пальцеве обстеження носоглотки, фарингоскопія, непряма ларингоскопія, отоскопія, визначення дихальної та нюхової функції носа, передня тампонада носа, розтин абсцесів глотки, видалення сірчаної пробки із вух, видалення неускладненого стороннього тіла з носа та з вуха, промивання лакун піднебінних мигдаликів, взяття мазків із носу та глотки.

Проведення зовнішнього та внутрішнього акушерського обстеження, визначення фази перебігу пологів, положення плоду, визначення ступеню зрілості шийки матки.

Призначення гормональної контрацепції, бар'єрних методів, сперміцидів, методу лактаційної аменореї. Введення та виведення внутрішньоматкової спіралі.

Дослідження рефлекторно-рухової системи. Дослідження різних видів чутливості. Дослідження координації рухів.

Тимчасова та постійна іммобілізації при переломах різної локалізації, вправлення вивихів. Накладання транспортних шин.

Первинна хірургічна обробка ран. Дренування абсцесів, флегмон, парапроктитів, панариціїв, карбункулів, фурункулів.

Складання календаря щеплень. Організація поточної дезінфекції вдома у інфекційного хворого. Своєчасне повідомлення СЕС про інфекційне захворювання. Проведення профілактичних щеплень. Постановка туберкулінових проб, оцінка результатів.

Використання індивідуальних та колективних засобів захисту в середовищі дії іонізуючого випромінювання.

Приготування фітозборів, настоїв, відварів. Зберігання та постановка п'явок. Застосування примочок, дерматологічних компресів, паст, збовтуваних сумішей, пластирів лаків, аерозолів.

Невідкладна допомога

При набряковому синдромі новонароджених, крупі, спонтанному пневмотораксі, приступі бронхіальної астми, гострій дихальній недостатності, задусі, гострій серцево-судинній недостатності, гіпертензивних та гіпотензивних кризах, гострих порушеннях серцевого ритму і провідності, клінічній смерті (зупинка серця, зупинка дихання), печінковій та нирковій коліках, гострій нирковій недостатності, гострій печінковій недостатності, гострій наднирниковій недостатності, струсі мозку, забитті і стисненні головного мозку, набряку головного мозку, психомоторному збудженні, нейротоксикозі, менінгококкемії, судомах, екзикозі, при синдромі раптової смерті, коматозних станах, всіх видах шоку, гострих алергозах, гіпертермічному синдромі, травмах, отруєннях, опіках, відмороженнях, потопанні, ураженнях електричним струмом, ураженні блискавкою, суїцидних спробах. Тимчасова зупинка зовнішніх та внутрішніх кровотеч. Невідкладна допомога при вагітності та пологах та транспортування вагітної до спеціального закладу. Допомога постраждалим від дії іонізуючого випромінювання.

Маніпуляції

Підшкірні, внутрішньом'язові та внутрішньовенні ін'єкції, промивання шлунку, пункція плевральної порожнини, пункція черевної порожнини, катетеризація сечового міхура, надлобкова пункція сечового міхура, кольпоскопія, постановка клізм, введення газовивідної трубки.

Лікар загальної практики - сімейної медицини II кваліфікаційної категорії повинен володіти вищезазначеними знаннями та навиками. Крім того, він повинен знати і вміти:

Методи екстракорпоральної детоксикації

Досконало володіти технікою накладання судинного шва

Проводити:

- венесекцію
- пункцію і катетеризацію підключичної вени
- шийну вагосимпатичну блокаду
- паранефральну блокаду
- блокаду міжреберних нервів
- лікувальний масаж.

Знати принципи організації і проведення інтенсивної терапії і реанімації в амбулаторних умовах

Брати активну участь у поширенні медичних знань серед населення

Вміти узагальнювати науково-практичну медичну літературу

Знати сучасну літературу за фахом

Знати форми планування і звітності своєї роботи.

Лікар загальної практики - сімейної медицини I кваліфікаційної категорії поряд з вищезазначеним повинен:

Проводити аналіз якісних показників роботи відділення, а також виявляти причини недоліків в роботі, давати висновки щодо покращання діяльності відділення

Вміти виконати лумбальну пункцію

Вміти накладати епіцистостому

Проводити ректороманоскопію

Вміти вводити зонд Блекмора-Сингстекена

Проводити діагностику захворювань у складних випадках, розробляти відповідні сучасним вимогам програми лікування хворих

Досконало знати терапію, педіатрію, хірургію, акушерство і гінекологію

Знати сучасні напрямки розвитку медицини

Сприяти підвищенню кваліфікації середніх медичних працівників.

Лікар загальної практики - сімейної медицини вищої кваліфікаційної категорії поряд з вищезазначеним повинен:

Знати зміст основних наказів та інструкцій, що стосуються надання первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини і використовувати їх в роботі

Знати показники здоров'я населення та показники роботи служби загальної практики - сімейної медицини на території медичного обслуговування, правильно трактувати їх і вміти визначити основні завдання, спрямовані на вдосконалення надання первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини

Вміти узагальнювати досвід роботи відділення або медичної установи

Кваліфіковано проводити огляд хворих, клінічний розбір випадків захворювань, консилиуми

Досконало знати суміжні спеціальності (гастроентерологію, пульмонологію, кардіологію тощо)

Володіти методикою підготовки молодих спеціалістів (інтернів, лікарів, які атестуються, середніх медпрацівників)

Брати участь у з'їздах, конференціях, семінарах, нарадах, товариствах, які проводяться за фахом

Знати сучасну вітчизняну та іноземну літературу з питань загальної практики – сімейної медицини

Мати друковані статті за результатами роботи

Начальник Головного управління
організації медичної
допомоги населенню

Н.Г.Гойда

Додаток 7
до наказу МОЗ України
від 23.02.2001 N 72

Кваліфікаційна характеристика медичної сестри
із спеціальності "загальна практика – сімейна медицина"

Фахівець з цієї спеціальності повинен мати високу теоретичну і практичну підготовку, знати:

- Основи законодавства України з охорони здоров'я ([2801-12](#)), нормативні документи, які визначають діяльність органів і закладів охорони здоров'я

- загальні питання організації первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини, амбулаторно-поліклінічної, швидкої медичної допомоги. Вміти організувати надання медичної допомоги населенню в екстремальних ситуаціях

- основні демографічні показники, показники здоров'я населення

- знати анатомо-фізіологічні особливості жіночого організму, дітей різних вікових груп та осіб похилого віку

- знати фізіологію вагітності, пологів та післяпологового періоду. Вміти проводити діагностику вагітності, визначення терміну вагітності, володіти методами обстеження вагітних жінок. Знати діагностику та лікування токсикозів I-II половини вагітності, післяпологових захворювань. Володіти знаннями щодо методів планування сім'ї. Знати сучасні засоби контрацепції

- мати знання з етіології, клініки, діагностики, лікування та профілактики найбільш поширених захворювань і невідкладних станів. Володіти прийомом реанімації. Вміти надати першу медичну допомогу при травматичному ушкодженні, кровотечі, опіку, колапсі, анафілактичному шоці, алергічному стані, обмерзанні, при електричному ураженні

- знати фармакологічну дію найбільш розповсюджених медичних препаратів, їх сумісність, дозування, методику введення та правила виписування

- володіти технікою введення ліків підшкірно, внутрішньом'язево, внутрішньосудинно. Вміти ставити банки, гірчичники, клізми, крапельниці. Вміти правильно накласти пов'язку, транспортну шину

- вміти забезпечити підготовку до прийому лікарем амбулаторних хворих, володіти необхідними знаннями щодо особливостей організації роботи денних стаціонарів та стаціонарів вдома

- володіти навиками операційної сестри

- володіти методикою підготовки хворого до досліджень (лабораторних, інструментальних, апаратних)

- знати основи асептики і антисептики, методику передстерилізаційної очистки медичного інструментарію і його стерилізацію, підготовку до стерилізації перев'язувальних засобів

- вміти забезпечити належний догляд за хворими, в тому числі знати особливості догляду за післяопераційними хворими

- знати правила вигодовування доношених і недоношених дітей

- брати активну участь у проведенні заходів щодо профілактики захворювань населення дільниці та його диспансеризації.

- проводити протиепідемічну роботу на ділянці. Знати тактику дій медичного персоналу при виявленні хворого, що підозрюється на особливо небезпечні інфекції

- проводити санітарно-освітню роботу. Пропагувати медичні і санітарно-гігієнічні знання серед населення дільниці. Брати активну участь у пропаганді здорового способу життя

- брати участь у впровадженні передових методів діагностики і лікування.

- знати обліково-звітну документацію по розділах своєї роботи

- знати основи медичної етики та деонтології

- знати основи техніки безпеки та охорони праці

- знати основи медичної інформатики

Друга кваліфікаційна категорія надається медичній сестрі загальної практики - сімейної медицини, яка має хорошу теоретичну та практичну підготовку. Крім вищезазначених знань та навиків вона вміє виміряти гостроту зору, закапати очі, закласти за віко мазі. Вміє виміряти внутрішньоочний тиск. Вміє видалити сірчану пробку, чистити зовнішній слуховий прохід. Володіє технікою взяття мазків із зіву, носа. Вміє поставити банки, гірчичники, клізми, п'явки, компреси, провести промивання шлунку, сечового міхура м'яким катетером. Володіє методикою введення газовивідної трубки.

Володіє методикою підготовки хворих до різних обстежень.

Вміє виконувати забір, транспортування і зберігання зібраного матеріалу для досліджень крові (з пальця і вени) та сечі. Вміє провести визначення ШОЕ, лейкоцитів та гемоглобіну в крові, часу зсідання крові, тривалості кровотечі, визначення групи крові та резус-фактора. Визначає в сечі вміст амілази, за допомогою експрес-методів – вміст білка, глюкози, ацетону, кетонів тіл. Вміє приготувати мазок крові на малярійний плазмодій, взяти зскрібок і провести лабораторне дослідження калу на ентеробіоз. Проводить забір матеріалу виділень із статевих органів для цитологічного і бактеріологічного дослідження. Проводить визначення фізичних властивостей сечі, пробу Зимницького.

Знає показники загального та біохімічного аналізів крові і сечі в нормі.

Вміє знімати ЕКГ, має уявлення про типові зміни електрокардіограми, фонокардіограми, проводить спірометрію.

Володіє технікою стерилізації шприців, інструментів та матеріалів.

Знає методи обробки лабораторного посуду, обладнання і відпрацьованого матеріалу з метою профілактики внутрішньолабораторного зараження СНІДом, сироватковим гепатитом.

Знає основи дисмургії та травматології. Володіє технікою непрямого масажу серця та штучного дихання.

Вміє надати першу медичну допомогу при загрозливих для життя людини станах.

Володіє методами обстеження, направленими на виявлення новоутворень молочних залоз і жіночих статевих органів.

Знає перелік обладнання сумки-укладки медичної сестри загальної практики – сімейної медицини.

Вміє проводити діагностику вагітності, визначати її термін, володіє методами обстеження вагітних жінок, знає неправильні положення плоду. Знає токсикози I-II половини вагітності. Знає психопрофілактичну підготовку вагітної до пологів, методи лікувальної фізкультури для вагітних жінок. Знає післяпологові захворювання та організацію акушерсько-гінекологічної допомоги. Проводить патронаж вагітних жінок і новонароджених. Знає питання планування сім'ї, засоби контрацепції.

Вміє провести антропометричні виміри, дати оцінку фізичному та нервово-психічному розвитку дитини, зробити профілактичний масаж дітям різних вікових груп, провести інгаляції. Знає принципи раціонального вигодовування і догляду за доношеними і недоношеними дітьми, методи загартування, фізичного виховання дітей. Вміє навчити матір правилам догляду за дитиною. Знає основні принципи організації лікувально-профілактичної допомоги дітям.

Знає призначення хірургічного інструментарію. Вміє комплектувати набори хірургічного інструментарію за видами операцій. Знає методику стерилізації інструментарію та перев'язувальних засобів. Вміє готувати і стерилізувати шовний

матеріал, знає строки реалізації стерильного шовного матеріалу. Вміє підготувати анестезіологічний столик. Знає особливості догляду за хворими в післяопераційному періоді. Уміє забезпечити догляд за дренажною системою, трахеостоєю.

Знає основи диспансеризації.

Знає основи експертизи тимчасової втрати працездатності, диспансерного спостереження.

Вміє вираховувати основні якісні показники роботи.

Знає основи профілактики виробничого і побутового травматизму.

Знає календар щеплень, правила їх проведення і протипоказання до них.

Знає тактику дій медичного персоналу при виявленні хворого, що підозрюється на особливо небезпечні інфекції.

Знає методи та засоби пропаганди здорового способу життя, бере активну участь в пропаганді санітарно-гігієнічних знань серед населення.

Володіє методами роботи в соціально-неблагонадійних сім'ях.

Вміє проводити повну санітарну обробку хворих, транспортування, сповивання, зміну ліжкової та натільної білизни. Знає основи дієтичного харчування. Знає лікувальні дієти різного призначення.

Систематично підвищує свої професійні знання.

Перша кваліфікаційна категорія надається медичній сестрі загальної практики – сімейної медицини, яка має високий рівень теоретичної та практичної підготовки, хороші показники роботи, постійно удосконалює свої знання, відповідає вимогам, що ставляться перед медичною сестрою загальної практики – сімейної медицини II категорії. Крім вищезазначених знань та навиків вона знає організацію терапевтичної, педіатричної, хірургічної, акушерсько-гінекологічної допомоги.

Знає клініку та діагностику найбільш поширених захворювань з терапії, педіатрії, хірургії, акушерства, гінекології, інфекційних захворювань.

Надає першу медичну допомогу хворому і потерпілому на долікарняному етапі.

Здійснює забір крові та проведення аналізу крові на визначення гемоглобіну, ШОЕ, лейкоцитів, часу зсідання, тривалості кровотечі. Уміє проводити збір, доставку, зберігання зібраного матеріалу для бактеріологічного дослідження. Вміє користуватись експрес-тестами. Проводить лабораторне дослідження калу на яйця гельмінтів.

Знає підготовку хворого до різних видів обстеження.

Вміє працювати і знає апаратуру фізіотерапевтичного кабінету, кабінету функціональної діагностики. Вміє працювати на апараті ультрафіолетового опромінення.

Володіє елементами інтерпретації ЕКГ. Знає ЕКГ - ознаки загрозливих для життя людини станів.

Знає основи фармакотерапії засобів, які застосовуються для анестезії, дію і сполучення найбільш поширених препаратів, методику їх введення. Знає правила виписування, обліку, зберігання та видачі лікарських засобів.

Знає основи дисмургії, асептики і антисептики. Під наглядом лікаря здійснює переливання крові і проводить внутрішньосудинні вливання. Вміє підготувати анестезіологічний столик. Вміє готувати хірургічний інструментарій для проведення малих операцій. Проводить місцеве знеболення, дає внутрішньовенний наркоз. Знає обсяг хірургічного втручання під час малих операцій. Асистує лікарю при проведенні операцій малої хірургії. Знає особливості догляду за хворими в післяопераційному періоді, з дренажем, трахеостомою. Знає діагностику раптових ускладнень під час наркозу в післяопераційному періоді. Вміє робити перев'язки. Вміє накладати пов'язки та транспортні шини.

Володіє методами піхвового дослідження здорових жінок, пальпацією молочних залоз, методами зовнішнього і внутрішнього акушерського дослідження. Вміє діагностувати вагітність і визначати її терміни, здійснювати патронаж вагітних, виявляти ранні ускладнення вагітності. Проводить санітарно-освітню роботу щодо гігієни харчування вагітної, профілактики незапланованої

вагітності. Виконує вказівки лікаря щодо спостереження за жінками з патологічним перебігом вагітності. Знає симптоми прееклампсії (еклампсії), вміє надати долікарську допомогу при них. Знає методи медикаментозного та психопрофілактичного знеболення пологів. Знає правила гігієни жінки в період вагітності і після пологів. Вміє виявляти перші ознаки післяпологових захворювань і надати своєчасну долікарську медичну допомогу. Уміє читати результати гістологічного висновку.

Володіє всіма методами піхвових лікувальних процедур, методикою проведення онкопрофогляду щодо виявлення пухлин на ранніх стадіях гінекологічних захворювань.

Знає анатоμο-фізіологічні особливості дитячого віку, нервово-психічний та фізичний розвиток дітей, основи психології здорової та хворої дитини. Знає основні положення щодо раціонального харчування хворих дітей в залежності від їх віку і характеру захворювання. Володіє навиками годування дітей природним шляхом (з ложки, пляшки, піпетки), штучним (через зонд, гастростому).

Вміє забезпечити належний догляд за важкими хворими, здійснює догляд за самотніми хворими вдома.

Знає основи дієтотерапії. Вміє підрахувати хімічний склад та калорійність раціонів, скласти дієтичне меню.

Знає основи лікувальної фізкультури, масажу. Знає основи фізіо- та бальнеотерапії.

Знає основи промислового травматизму, проведення протиепідемічних заходів в осередку інфекції та профілактику інфекційних захворювань. Знає календар профілактичних щеплень, правила їх проведення і протипоказання до них.

Бере участь у пропаганді медичних та санітарно-гігієнічних знань серед населення. Уміє в межах своєї спеціальності організувати і провести комплекс протиепідемічних заходів у вогнищі інфекції. Ознайомена з санітарногігієнічними вимогами, що ставляться до дитячих закладів і місць перебування дітей.

Знає основи здорового способу життя. Знайома з принципами проведення санітарно-освітньої роботи з дітьми та батьками. Вміє організувати разом з лікарем громаду, залучити її до проведення оздоровчих заходів на дільниці. Здатна організувати використання територіальних засобів масової інформації для пропаганди різних аспектів здорового способу життя.

Знає основні показники якості надання медичної допомоги населенню дільниці. Вміє проводити кількісний і якісний аналіз своєї роботи. Обізнана зі всіма директивними документами щодо ведення обліковозвітної документації.

Має навички роботи з комп'ютером на рівні користувача.

Бере активну участь у впровадженні і застосуванні нових методів діагностики і лікування. Постійно підвищує свій професійний рівень.

Вища кваліфікаційна категорія надається медичній сестрі загальної практики - сімейної медицини, яка має глибокі теоретичні та практичні знання, володіє організаційними здібностями, відрізняється високим професіоналізмом. Активно використовує і впроваджує нові передові методи надання медичної допомоги населенню, має хороші показники в роботі, є наставником молодих спеціалістів, пропагандистом медичних та гігієнічних знань.

Вона відповідає вимогам, що ставляться перед медичною сестрою загальної практики - сімейної медицини I категорії. Крім того, вона знає (вміє):

Основи терапії, педіатрії, хірургії, акушерства, гінекології інфекційних хвороб, травматології, урології та інших спеціальностей.

Володіє методикою надання долікарської медичної допомоги в екстремальних випадках (кома, шок, обмороження, опік, електричне ураження, гостра серцево-судинна нестача, утоплення, повішання, розлад водноелектролітного, кислотно-основного балансу, алергічні стани, отруєння, гостра недостатність нирок і печінки, травматичне ушкодження, відмороження, колапс тощо). Знає клінічну і електрокардіографічну діагностику загрозливих для життя станів, має поняття про фібриляцію, зупинку серця, порушення серцевого ритму.

Вміє комплектувати набори інструментарію за видами операцій. Знає методику стерилізації інструментарію та перев'язувальних засобів. Вміє готувати і стерилізувати шовний матеріал, знає строки реалізації стерильного шовного матеріалу. Знає обсяг хірургічного втручання під час проведення операцій, послідовність дій хірурга при проведенні операцій, небезпеку і ускладнення, які можуть виникнути під час операції та дії, направлені на їх усунення. Вміє асистувати лікарю під час проведення амбулаторних операцій і складних маніпуляцій. Знає особливості догляду за хворими після операцій.

Знає фармакологічну дію найбільш поширених лікарських речовин, їх сумісність, дозування, методику введення в організм, володіє правилами виписування та зберігання лікарських речовин груп "А" і "Б". Знає дію фармакологічних засобів, які застосовуються в анестезії та інтенсивній терапії, показання і протипоказання до їх застосування.

Під наглядом лікаря проводить трахеотомію, катетеризацію підключичної вени.

Володіє основами голкорексфлексотерапії, фітотерапії.

Володіє технікою огляду шийки матки за допомогою дзеркал. Вміє своєчасно діагностувати вагітність, виявляє на ранніх стадіях ускладнення вагітності, проводить психопрофілактичну підготовку вагітної до пологів, знає методи лікувальної фізкультури для вагітних жінок та гінекологічних хворих, володіє технікою медикаментозного та психопрофілактичного знеболення пологів. Вміє асистувати при піхвовому обстеженні вагітної і породіллі з оцінкою пологових шляхів (ступінь розкриття маткового зіву, цілісність плідного міхура, характер передлежачої частини і види передлоги).

Знає післяпологові захворювання. Веде роботу з питань планування сім'ї, знає сучасні контрацептивні засоби.

Вміє організувати належний догляд за хворими.

Знає основи експертизи тимчасової непрацездатності, диспансеризації населення.

Володіє методикою проведення профілактичних щеплень, знає протипоказання до них, методи проведення протиепідемічних заходів в осередку інфекції. Знає тактику дій медичного персоналу при виявленні хворого, який підозрілий на особливо небезпечні інфекції.

Керується в своїй роботі нормативними документами з додержання санітарно-протиепідемічного режиму.

Забезпечує проведення санітарно-освітніх заходів на території обслуговування, вміє організувати через засоби масової інформації пропаганду здорового способу життя.

Веде передбачену обліково-звітну документацію.

Вміє аналізувати статистичну інформацію.

Бере участь у роботі науково-практичних конференцій з питань організації надання медичної допомоги населенню на засадах загальної практики – сімейної медицини. Активно підвищує кваліфікацію шляхом виступів з доповідями, реферативними оглядами медичної літератури.

За своїми знаннями і організаційними здібностями може забезпечити кваліфіковане керівництво з даної спеціальності як головна медична сестра амбулаторії (відділення) загальної практики – сімейної медицини.

Начальник Головного
управління організації
медичної допомоги населенню

Н.Г.Гойда

Про затвердження окремих документів з питань
сімейної медицини

Наказ; МОЗ України від 23.02.2001 № 72

Втрата чинності від **17.10.2016**

Постійна адреса:

<https://zakon.rada.gov.ua/go/v0072282-01>

Законодавство України
станом на 07.08.2026

втратив чинність

v0072282-01